

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ บทบาทของภาษีสรรพากรต่อการทำรายได้ให้รัฐ
และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ชื่อผู้เขียน นางสาวทัศนีย์ สิงหนาท

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ผศ.ดร. ศศิเพ็ญ พวงสายใจ ประธานกรรมการ
ผศ.ดร. วินัส ฤชัย กรรมการ
ผศ. สุวัฒน์ ยิบมันตะศิริ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของระบบภาษีสรรพากร 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของภาษีสรรพากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐ 3) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของภาษีสรรพากรด้านความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ รายปีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 – 2544 ได้แก่ ข้อมูลการจัดเก็บภาษีและข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทำการศึกษาจากรายได้ภาษีหลักคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพากรรวม วิธีการศึกษา ตามวัตถุประสงค์แรก ศึกษาโดยวิเคราะห์สัดส่วนภาษี เพื่อชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบภาษีสรรพากร จากค่าสัดส่วนภาษีสรรพากรเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและค่าสัดส่วนภาษีแต่ละประเภทภาษีเทียบกับภาษีสรรพากรรวม ส่วนวัตถุประสงค์ที่ 2 พิจารณารolesบทบาทของภาษีสรรพากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐ จากค่าความไหวตัวภาษีอากร และตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พิจารณารolesบทบาทของภาษีสรรพากรในด้านความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจากค่าความยืดหยุ่นภาษีอากร

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบภาษีสรรพากรพบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรรวมและค่าสัดส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สูงสุด รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามลำดับ และจากค่าสัดส่วนแต่ละประเภทภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศพบว่า ค่าสัดส่วนของภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงสอดคล้องตามการเจริญเติบโตและถดถอยของเศรษฐกิจ สำหรับค่าสัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และค่าสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อภาษีสรรพากรรวมมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจมีการขยายตัว แต่กลับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ สาเหตุเนื่องมาจากการใช้มาตรการภาษีของรัฐเพื่อเพิ่มรายได้ให้เพียงพอกับความจำเป็นในการใช้จ่ายของรัฐ

ผลของการศึกษาความไหวตัวของภาษีอากร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไหวตัวของภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่ามากกว่า 1 ทุกประเภทภาษีรวมทั้งภาษีสรรพากรรวม แสดงว่าโครงสร้างระบบภาษีสรรพากรมีความสามารถทำรายได้ให้รัฐได้ดี และภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีโครงสร้างที่ทำให้ระบบภาษีมีความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐได้ดีที่สุด รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผลการศึกษาความยืดหยุ่นของภาษีพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่ามากกว่า 1 ทุกประเภทภาษี รวมทั้งภาษีสรรพากรรวม แสดงว่า โครงสร้างระบบภาษีสรรพากรมีความสามารถในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ดี และภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีโครงสร้างที่ทำให้ระบบภาษีมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดีที่สุดรองลงมา คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Independent Study Title	Contribution of Revenue Department Taxes on Public Revenue Performance and Economic Stability	
Author	Miss Tassanee Singhanart	
M. Econ.		
Examining Committee	Asst.Prof. Dr. Sasipen Phuangsaichai	Chairperson
	Asst.Prof. Dr. Venus Rauechai	Member
	Asst.Prof. Suwarat Gypmantasiri	Member

ABSTRACT

This study has three objectives: (1) to study and review the structure of the Revenue Department taxes systems , (2) to analyze the contribution of Revenue Department taxes on the country's overall revenue performance, and (3) to analyze the contribution of Revenue Department taxes on economic stability.

Secondary data on personal income tax, corporation income tax , value added tax, and total Revenue Department taxes from the annual tax collection reports and GDP data compiled by the National Economic and Social Development Board of the years 1987 - 2001 were used in this study. For the first objective, simple tax ratios were calculated to indicate structural changes of the proposed taxes in the overall tax revenue. For the second objective tax buoyancy was used to estimate tax performance of the four types of taxes. For the third objective, indices of tax elasticity was used to analyze their stability capability.

The results of the study show that valued added tax accounted for the highest proportions in total Revenue Department taxes and as well as in GDP, followed by corporate

income tax and personal income tax respectively. The ratios of corporate income tax in GDP were found to fluctuate according to fluctuations in economic activities. For personal income tax, its ratios in GDP were found to increase slightly. Besides, the proportion of valued added tax compared with the GDP tended to be stable with economic expansion but found to increase during the time of economic contraction. This was because value added tax rate was increased from 7 to 10 percent during the economic recession in order to raise government's revenue enough to cover public expenditures.

For the tax buoyancy study, the results found that all types of taxes under study including the overall Revenue Department taxes had buoyancy coefficients higher than 1. This means that the structure of Revenue Department taxes have good revenue performance. The best performing tax was valued added tax. The second and the third best performing were corporate income and personal income, respectively.

As for the tax elasticity study, all types of taxes were found to have tax elasticity coefficients greater than 1. This means that the structure of the Revenue Department taxes had automatic stabilizers built in them. Value added tax was found to be the most stabilising one, followed by corporate income and personal income, respectively.